Příloha 1 – Rozhovor s 2h52pz

Zpěv písně: *Na tom pražským mostě*, *Skákal pes*

Pretest:			
Na tom pražským mostě		**Skákal pes**	
to**m** **p**ra**ž**ským	N	**p**ře**s** **o**ve**s**	A/N
pra**ž**ský**m** **m**ostě	A/N	**p**ře**s** **z**elenou	A
žádne**j** **j**i	A/N	ní**m** **m**yslivec	A

Vokální hra se švy:

Snídáš šunku	A/N
Michal Lesný	A
Nemám plavky	A/N
Ladím basu	A
Jezdím metrem	A
Ondřej jede	A
Sekat trávu	A
Vojtěch chroupe	A/N

0. **O co podle Vás jde v těchto cvičeních?** *„Někde začíná fráze a někam vede. Cvičení intervalů, cvičení vokálů, spojení ch-ch, zdvojení.“*
1. **Chodila jste do nějakého pěveckého souboru, když jste byla malá?**

„Ano, celou základní školu od 1. až do 8. třídy. To bylo ve sborečku. Poté střední škola, kde jsem také byla ve sboru 4 roky. Pak teprve během pedagogické školy jsem začala jezdit sólově zpívat a až pak jsem dělala zkoušky na konzervatoř, tedy po první maturitě.“

2. **Vzpomínáte si, že byste podobná cvičení na výslovnost (viz vokální hra se švy) prováděla s učitelem/kou?**

„V rámci sboru a rozezpívání, ale nevzpomenu si na konkrétní cvičení.“

3. **Víte, co je to ortoepie a jaká jsou její pravidla?**

„Ortoepie je něco o výslovnosti, ale nevím. Historie?“

4. **Víte, co to jsou švy, rázy či zdvojená souhláska?**

„Švy nevím. Rázy jsou důrazy, kde jsou ve slově. Zdvojená souhláska – jak vyslovovat zdvojené souhlásky. Konkrétněji: na konci slova konsonant/souhláska, na začátku slova další souhláska – a jsou stejné. Jestli je to dobře?“

5. **Vzpomenete si na nějaké švy, rázy či zdvojené souhlásky v textech oper, ve kterých účinkujete?**

„Určitě bylo něco krkolomného v Armidě, ale nevzpomenu si. To bych se musela připravit.“

6. **Jak řešíte problematiku výslovnosti při studování nové role/nových textů? Používáte nějaká speciální cvičení?**

*„Rozhodně, protože pro mě výslovnost nebo pro zpěváka výslovnost je nositelem zvuku. To znamená, když vyslovuje daleko (ve střední nebo vzdálenější pozici patra nebo pusy, jazykem tlustším nebo vzdáleným), tak ten zvuk padá dozadu, nejde do rezonance a člověk má takový tupý, nízký (zvuk) a nemůže do výšek. Takže řeším. Já osobně si celou frázi, celou operu, říkám například na jednom vyšším tónu – ve vyšší střední poloze, tóny b, h**.** Předvádí s pečlivou výslovností: „Kdybych se co takového… „(Prodaná nevěsta, doplň. autor). Dbám na to, aby teda jazyk směřoval někde k trojkám k pětkám (myšleno zuby, pozn. autor) a tam teprve*
se lámal. I když je to třeba ošklivý a zkreslený zvuk, ale je důležité učit jazyk do určité, konkrétní a stejné polohy. Určitě si takto přeříkávám celou roli.“

7. **Pokud učíte děti, učíte je ortoepickým pravidlům? Můžete uvést konkrétní cvičení?**

„Určitě. Chci, aby všechny vokály a konsonanty chodily z jednoho místa. Je to otázka dlouhodobého pochopení, protože to ten člověk musí pochopit sám. Já mu to můžu nějakým způsobem říct, můžu něco předvést, ale stejně to dotyčný může slyšet zkresleně. Cvičení například „ňi, ňi, ňi“. Vysledovala jsem, že u zpěváků jde o pohyb a postavení jazyka a o tzv. zvednutí patra. To znamená, používají se svaly od chřípí přes lícní oblouky – tak vnější svaly, které dál, jenom vlastně vnitřně evokují ty vnitřní svaly a tzv. zvedají klenbu. Následně stavění jazyka dopředu, i když je to ošklivý a zkreslený zvuk, který pak člověk v reálu nepoužije, ale učí se určité postavení jazyka. Na to navazuje dech.“

8. Přijde Vám důležité vědět a užívat tyto pravidla? Proč?

„Velmi důležité. A vlastně si odpovídáte na otázku, která byla asi před předposlední, že skutečně pro zpěváka je výslovnost nositelem zvuku. “

Retest:			
Na tom pražským mostě		**Skákal pes**	
to**m** **p**ra**ž**ským	N	**p**ře**s** **o**ve**s**	A
pra**ž**ský**m** **m**ostě	A	**p**ře**s** **z**elenou	A
žádne**j** **j**i	A	ní**m** **m**yslivec	A

Poznámka: Písně zpívala v klidném tempu. Na výslovnost si dávala pozor již při prvním zpívání. Její mluva je klidná a rozvážná a výslovnostně excelentní. V písni Skákal pes, v místě pře**s** – **o**ves jde na ráz oproti jiným zpěvákům měkce, proto nám to může připadat, že je to nepřesné.

Doplnění rozhovoru mimo otázky:

„Myslím si, že ortoepická pravidla jsou nejdůležitější u malých dětí – dodržovat je, protože je učíte mluvit. Je to znát u maminek, který důsledně vyslovují a s dětmi si povídají (říkají si básničky, říkají si říkanky) a učí je jakoby skutečně mluvit. My jsme dělali s dětma „já, já, jé, jé“ a chtěla jsem, aby mluvily dopředu, aby klidně i vykřikovaly, ale aby používaly aktivně bránici a přirozený dech tak, jak to děti vlastně umí a nic jim nemusíte říkat. „mámá, mémé, mímí, nónó, néné“ (důraz na souhlásky, pozn. autor). Měli jsme to jako hru. Tleskali jsme si k tomu, dupali jsme si k tomu, skákali jsme a ony (děti) se vlastně naučí úplně přirozeně a volně používat dech a dávat ten vzduchový ráz dopředu a vyslovit jazýčkem správně vokál i konsonant na jednom místě. Že neříkají „mámá, mémé“ (zahuhňaně, vzadu), ale jde jim to přes zuby a přes dutiny ven. Potom ale později už je potřeba, když se i ty děti učí slova, tak už nebudou říkat „ma-min-ko“, ale řeknou dohromady „maminko“ a občas se jim ztratí právě švy a ty rázy. To už je potom ale individuální záležitost, jak se ty děti naučí mluvit. A bohužel v dnešní době se ve škole děti neučí mluvit, ani ve školkách. Ani ve školkách už si s dětmi nehrají na slovíčka a neučí je důsledně vyslovovat. Ale ono to jde hodně z rodiny. Ve škole ani ve školce toho nikdo nic nestrhne, pokud doma lidi nemluví, jakože nemluví. To že si na dovolené u stolu rozdají tablety a řekne se: „A mlč!“. To tomu bohužel nepřispívá. Strašně moc dělají básničky, písničky. Ty úplně malinký děti, opravdu, jakmile začnou povídat, tak si říkat slabiky, aby všichni cítili, kam to putuje, kam to jde v té puse. Pak to používají naprosto intuitivně. Mě se zmršily vlastně, u těch dvou dcer to bylo nejnápadnější,

v okamžiku, kdy vstoupily do školy, tak z jasný a přirozený mluvy, kdy mluvily na dechu a volaly: „Maminko, já chci chleba. Dej mi tu hračku.“ (výslovnostně přesně a jasně, pozn. autor), tak mě začalo dítě mluvit: „Maminko, dej mi ten chleba.“ (výslovnostně nejasně, zastřeně, bojácně, pozn. autor). Naprosto defenzivně a bylo to vstupem do školy. V okamžiku, kdy se jim řekne: „Mlč, nemluv!“, tak se úplně stáhnou a přestanou myslet na to, že mají být úplně přirozený. Což je špatně a taky to o něčem vypovídá. Ale to je zase o systému a o jednotlivém kantorovy. Nevím, jestli se na to dají najít nějaká pravidla, učebnice...nevím. Pro ty malé děti jsou třeba cvičení „ňuni, ňuni, ňuni, ňuni“ – učíte je jazyk, učíte je, že to má být vepředu apod. Nejlépe, když se hodně usmějí nebo budou dělat jedovatého pejska „haf, haf, haf“. Něco, aby se s tím nebály pracovat, protože ve směs všichni chodíme se spuštěným hledím (povolená mimika obličeje, pozn. autor), to je celé špatně. Všechno tohle (ukazuje na svaly v obličeji) nahoru a bude to daleko jednodušší. Lépe se jim bude zpívat a lépe se jim bude mluvit.“